

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 6. broj

6. veljače 2025.

cijena 300 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

Kulturno-umjetničko društvo „Marica” proslavilo 25. obljetnicu

7. stranica

Zsolt Semjén pred Narodnosnim odborom
3. stranica

Maturalne vrpce u HOŠIG-u

10. stranica

Katolijske kapice

15. stranica

Pozitiva

lako sam bez ikakvih očekivanja koračnula u novu godinu, nekako mi se čini da me je odmah na početku našla pozitivna energija, i to s različitih strana – i u privatnom životu i u životu hrvatske zajednice koju, kao njezina članica, nikako ne mogu odvojiti od svojeg privatnog života. Čovjek koji pripada narodnosnoj zajednici i čak svoj posao radi unutar nje zapravo cijeli svoj život posvećuje toj zajednici. On odgaja djecu u narodnosnom duhu i nikad zajednicu ne može izbrisati iz glave, ne razmišljati o njoj i o tome kako bi mogla napredovati. Uspije li čovjek u takvoj situaciji pronaći ono što ga usrećuje ili je uvijek napet zbog nepostizanja harmonije između posla i privatnog života, to je pitanje. Što bi predstavljala sreća u životu pripadnika narodnosne zajednice?

Najviše mi se sviđa definicija za sreću koju je izrekao jedan od mojih najomiljenijih filozofa i neustrašivi borac za ljudska prava i dostojanstvo svih ljudi Mahatma Gandhi: „Sreća je kad je ono što mislite, što govorite i što radite u harmoniji.“ Potpuno se slažem s tim, no mislim da to nije lako postići. Mnogima to ne uspijeva te, ako i uspiju postići, mogu to brzo i izgubiti. Tu sam harmoniju uspjela osjećati ovih dana na nekim od naših programa na kojima sam sudjelovala. Budući da radim za hrvatsku narodnost, a i cijelim svojim bićem živim život u kojem je uvijek nazočan hrvatski duh, važno mi je njegovanje hrvatskog jezika i sve što se povezuje s njim. To ni ne tajim, često znam čuti u društvu „Tu je Beta, moramo hrvatski govoriti“. Ne znam izaziva li moja nazočnost u tim slučajevima pozitivne ili negativne osjećaje kod drugih. Vjerojatno me svatko doživljava drukčije, ali posebno me je veselila nazočnost na našim priredbama na kojima se razgovaralo samo hrvatski, na kojima je svakomu bilo prirodno da se razgovara samo hrvatski, na kojima i publika i izvođači žive u jeziku, to i cijene i osjećaju.

Drugo zbog čega sam osjećala onu harmoniju o kojoj govori Gandhi jest to da sam na tim priredbama osjećala da se ljudi raduju uspjesima drugih i podupiru jedni druge. To svakoga napuni pozitivnom energijom. Nadam se da će ta pozitiva i mene, a i sve vas koji čitate naše novine, pratiti u ovoj cijeloj godini!

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Od sada sustavi Mete bit će usmjereni samo na provjeru nezakonitih i ‘velikih’ prekršaja kao što su terorizam, seksualno iskorištavanje djece, droga i prevare.“

Vijest dana 7. siječnja bila je da nastupa nova era na Zuckerbergovu divu društvenih medija, Meti. Naime, toga je dana Mark Zuckerberg izjavio kako ukida „fact-checking“ u Sjedinjenim Državama i zamjenjuje ga sustavom temeljenim na zajednici, sličnom onom na X-u, te smanjuje ograničenja u raspravama o spornim temama poput migracija i rodnog identiteta. „Ukidamo fact-checkere, bili su pristrani“, rekao je Zuckerberg uvodeći veliku promjenu na Facebook i Instagram. To je zaokret u Metinoj politici moderiranja sadržaja.

Mark Zuckerberg inteligentan je čovjek i prije svega biznismen te ne može ostati podalje od politike, pa su mnogi tu njegovu odluku protumačili kao neskriven pokušaj približavanja Trumpovoj administraciji. Naime, američka desnica već više od desetljeća ponavlja kako su njihovi stavovi na Facebooku potlačeni, zanemareni i cenzurirani. „Došli smo do točke u kojoj je jednostavno previše grešaka i previše cenzure. Vrijeme je da se vratimo svojim korijenima po pitanju slobode izražavanja. Usredotočit ćemo se na smanjenje pogrešaka i pojednostavljivanje naših pravila. Podešavat ćemo naše filtre sadržaja tako da zahtijevaju puno veće povjerenje prije uklanjanja sadržaja“, rekao je Zuckerberg.

Umjesto ljudi angažiranih i plaćenih za provjeru činjenica uz dvojbene objave ubuduće će se pojavljivati „zadružne primjedbe“, odnosno „community notes“, kakve su se etablirale na X-u, društvenoj mreži u vlasništvu Trumpova poklonika Elona Muska. Iz kompanije Meta poručili su kako Zuckerberg želi preuzeti „aktivnu ulogu“ u raspravama o tehnološkoj politici te da će donirati milijun dolara Trumpovu inauguracijskom fondu.

Promjene u moderiranju označavaju dramatičan zaokret u načinu na koji Meta obrađuje lažne i obmanjujuće tvrdnje na svojim platformama. U 2016. godini tvrtka je pokrenula neovisni program provjere činjenica nakon tvrdnji da nije uspjela spriječiti strane aktere da iskoriste njezine platforme za širenje dezinformacija i sisanje razdora među Americancima. U godinama nakon toga nastavila se borba sa širenjem kontroverznog sadržaja na njezinim platformama, poput dezinformacija o izborima, cjepivima, ali i govoru mržnje. Tvrtka je kreirala sigurnosne timove, uvela automatizirane programe za filtriranje ili smanjenje vidljivosti lažnih tvrdnji i pokrenula neku vrstu „suda“ za moderacijske odluke, poznatog kao Nadzorni odbor.

No, sada Zuckerberg slijedi Elona Muska, koji je 2022. godine, nakon što je kupio X (tada poznat kao Twitter), ukinuo timove za provjeru činjenica i uveo tzv. „bilješke zajednice“ koje generiraju korisnici kao jedinu metodu ispravljanja lažnih tvrdnji na platformi. Govori se kako se time potiču rasprave i preusmjeravanje ljudi na slobodu izražavanja, što je konstruktivno i produktivno. Jer „cenzuriranjem previše sadržaja“ zakida se sloboda izražavanja te će od sada sustavi Mete biti usmjereni samo na provjeru nezakonitih i „velikih“ prekršaja kao što su terorizam, seksualno iskorištavanje djece, droga i prevare. Zuckerberg, čija tvrtka ima više od dvije milijarde korisnika, naziva ovaj potez kompromisom i priznaje kako bi mogao stvoriti nove probleme za moderiranje sadržaja. U videoobraćanju rekao je kako će se više štetnog sadržaja pojaviti na platformi kao rezultat promjena u moderiranju sadržaja.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Zsolt Semjén pred Narodnosnim odborom

„Mađarska država priznaje autohtone narodnosti i smatra ih državotvornim čimbenikom“, rekao je zamjenik premijera i ministar za nacionalnu, narodnosnu i crkvenu politiku te crkvenu diplomaciju pred Narodnosnim odborom Parlamenta 14. studenoga 2024. u Budimpešti. Zsolt Semjén u svojem je godišnjem izvješću uz ostalo istaknuo da vlada ustraje na svojem stavu da se autohtone narodnosti ne mogu miješati s drugim etničkim skupinama koje su nedavno doselile jer bi to bilo „nepošteno“ prema autohtonim narodnostima.

U Mađarskoj 13 autohtonih narodnosti ima pravo na samoupravu, očuvanje svoje nacionalne tradicije, jezika i identiteta, a država mora pružiti svu pomoć da se to ostvari, rekao je zamjenik premijera. Kako je još istaknuo, u odnosu na 2010. godinu potpora autohtonih narodnosti porasla je najmanje šest puta. Pojasnio je da je broj narodnosnih škola koje su u održavanju narodnosnih samouprava porastao s 12 u 2010. godini na sadašnjih 108, a „velika je novost“ da je vlasništvo nad nekretninama koje su bile u vlasništvu države ili lokalne samouprave, a u kojima djeluje narodnosna škola, prepušteno narodnosnim samoupravama. Također je kazao da su stipendije za narodnosne nastavnike porasle na 40 posto, 846 narodnosnih nastavnika dobilo je ukupno 1,1 milijardu forinti u programu stipendiranja, a 458 učenika dobilo je 370 milijuna forinti stipendija za narodnosne studije. Država je doprinijela s 4,7 milijardi forinti u izgradnji Bugarskog obrazovnog i kulturnog centra, 1,3 milijarde forinti za obnovu Njemačke narodnosne osnovne škole „Ritsmann Pál“ u Biatorbágyu i 2 milijarde forinti za realizaciju Slovačkog centra planiranog na Rákócziyevoj cesti.

Glasnogovornik slovačke narodnosti Antal Paulik rekao je za crkvu slovačkih evangelika na Rákócziyevoj cesti da stvari napreduju jako sporo, ali je već bilo moguće demontirati neprikladne građevinske elemente, a počeli su i obnavljati krovšte. Zsolt Semjén istaknuo je kako mu je projekt koji je također proglašen prioritetnom investicijom „pri srcu“. Glasnogovornik bugarske narodnosti Szimeon Varga zatražio je pomoć da zemljište na kojem se nalazi bugarska crkva u Budimpešti postane mađarsko vlasništvo jer je trenutačno u vlasništvu bugarske države te zatražio da još više Bugara koji žive u Mađarskoj dobije mađarsko državljanstvo. Zsolt Semjén obećao je da će se poduzeti koraci u ovim slučajevima.

Glasnogovornik grčke narodnosti Koranisz Laokratizs rekao je da je, prema onome što je čuo na međunarodnoj konferenciji „Stanje nacionalnih manjina u EU“ održanoj prošlog tjedna, situacija mađarskih narod-

Miklós Soltész i Zsolt Semjén

nosti „jako dobra“. Glasnogovornik hrvatske narodnosti Jozo Solga predložio je da se poput škola i vlasnička prava nad kulturnim ustanovama predaju narodnosnim samoupravama. Zsolt Semjén složio se s prijedlogom koji, kako je rekao, zahtijeva izmjenu zakona. Glasnogovornica poljske narodnosti Slaba Ewa Maria Rónay nazvala je žalosnim što poljsko-mađarski odnosi nisu „bez oblaka“, ali je istovremeno kazala da Poljaci koji žive u Mađarskoj srećom ne osjećaju da su zbog toga u nepovoljnom položaju. Također je rekla da će njihove škole i muzeji trebati veće nekretnine. Zsolt Semjén potaknuo je glasnogovornicu da pokrene pregovore o tom pitanju. Glasnogovornik rumunjske narodnosti Kreszta Traján založio se za ulazak Rumunjske u šengenski prostor. Zsolt Semjén u vezi s tom temom ustvrdio je kako je nepravedno što Rumunjska još nije primljena u šengenski prostor iako je već ispunila sve uvjete. Istaknuo je da je jedan od glavnih ciljeva mađarskog predsjedanja EU-om promicanje pristupanja. Glasnogovornica ukrajinske narodnosti Liliána Grexa zahvalila je vladi na podršci njihovoj narodnosti na najvišoj razini unatoč „smrznutoj atmosferi“ između zemalja, a zbog sve većeg broja njihove narodnosti zatražila je pomoć u stvaranju jednog kulturnog centra i crkve primjerene veličine. Zsolt Semjén u svojem je odgovoru istaknuo da će prema njegovim očekivanjima nakon završetka rusko-ukrajinskog rata mnogi Ukrajinci ostati u Mađarskoj te će se morati integrirati u narodnosni život u Mađarskoj.

Saborska zastupnica slovenske narodnosti Erika Köles Kiss izrazila je zahvalnost

na potpori i potporama slovenskoj zajednici kao i na mjerama i brizi vlade za jačanje i očuvanje slovenske zajednice u Mađarskoj. Zahvalila je i što će, prema informacijama iz Službenog glasnika Mađarske, Nagrada „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ od sada predstavljati i novčano priznanje, za što se zagovornica više puta zalagala. Prema njezinu mišljenju iznimno je važno da dobitnici spomenute nagrade koji volonterski rade u kulturnom životu, često u svoje slobodno vrijeme, i to na vrlo visokoj razini, osjećaju da je njihov trud i financijski nagrađen. Kao što je poznato, mađarska vlada poseban naglasak stavlja na regionalni razvoj kako bi spriječila pad broja stanovnika u ruralnim područjima i naseljima udaljenijim od Budimpešte. Glasnogovornica se zapitala može li slovenska zajednica u Mađarskoj računati na nastavak programa regionalnog razvoja slovenskog Porabja. Vlada Mađarske posebnu pozornost posvećuje očuvanju kulturnih vrijednosti, obnovi naše važne građevne baštine i njezinu očuvanju za potomstvo. I na području gdje živi slovensko stanovništvo u Mađarskoj, crkve u Monoštru, Gornjem Seniku, Dolnjem Seniku i Sakalovcima dobile su veliku potporu mađarske vlade. Međutim, radovi na održavanju i konzerviranju te obnovi vrijednosti najstarije crkve na ovom području, crkve svetog Stjepana Hardinga u Števanovcima, koja je također uvrštena u program zaštite spomenika, još uvijek nisu provedeni. Potpredsjednika vlade zamolila je za moralnu, a po mogućnosti i novčanu pomoć slovenskoj zajednici za obnovu tog važnog sakralnog objekta.

Nakon godišnjeg izvješća uslijedila je detaljna rasprava o prijedlozima zakona o kojima će se raspravljati na plenarnoj sjednici u okviru narodnosne točke dnevnog reda: o prijedlogu Zakona br. T/9717 o izmjenama i dopunama pojedinih zakona o visokom obrazovanju, obitelji i kulturi, br. T/9718 o radnim odredbama, br. T/9719 o izmjenama i dopunama određenih zakona o financijama i upravljanju imovinom te br. T/9724 o izmjenama i dopunama određenih poreznih zakona.

HG

Kulturna baština i identitet autohtonih nacionalnih manjina

U okviru parlamentarne dimenzije mađarskog predsjedanja Vijećem Europske unije mađarski parlament organizirao je 4. i 5. prosinca 2024. međuparlamentarnu konferenciju na temu „Kulturna baština i identitet autohtonih nacionalnih manjina u Europi“. Konferencija, koja je bila jedno od posljednjih ključnih događanja tijekom mađarskog predsjedanja EU-om, nadopunjuje prethodne interparlamentarne događaje, a Mađarski parlament to je događanje uvrstio u okvir programa interparlamentarne suradnje tijekom mađarskog predsjedanja.

Konferencija s više od 150 sudionika pružila je prostor za parlamentarnu raspravu o aktualnim europskim pitanjima koja se odnose na situaciju i izazove autohtonih nacionalnih zajednica kao i za predstavljanje dobrih praksi povezanih s politikom manjinskih prava. Konferenciju je otvorio predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér, koji je naglasio: „Pravo na nacionalni identitet treba biti uključeno među univerzalna ljudska prava!“. Odbor za nacionalnu povezanost i Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta bili su suorganizatori konferencije. Kako neslužbeno doznaje Hrvatski glasnik, među ostalima konferenciji je nazočio predsjednik HDS-a Ivan Guban, a u ime Hrvatskog sabora i predsjednica Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Vesna Bedeković.

Sudionici konferencije

Vesna Bedeković tom je prigodom u svojem obraćanju istaknula kako Vlada Republike Hrvatske posvećuje posebnu pozornost poštovanju prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina kao i prava osiguranih Ustavom Republike Hrvatske te drugim zakonima. U tom smislu istaknula je da se politika zaštite prava nacionalnih manjina provodi u suradnji s predstavnicima nacionalnih manjina i njihovim zastupnicima u Hrvatskome saboru. Pojasnila je da, kad je riječ o mađarskoj nacionalnoj manjini u Republici Hrvatskoj, Republika Hrvatska preko Savjeta za nacionalne manjine kontinuirano dodjeljuje sredstva ustanovama i udrugama mađarske nacionalne manjine za ostvari-

nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Također, u području kulturne suradnje, u Budimpešti je 20. studenoga prošle godine sklopljen šesti Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture i inovacija Mađarske za razdoblje od 2023. do 2026. godine. Zaključno je naglasila da uvažavanjem različitosti na kulturnom i društvenom planu Vlada Republike Hrvatske kontinuirano unapređuje postojeću razinu zaštite prava pripadnika 22 nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Sudionicima konferencije obratio se i predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér, koji je predložio da Ujedinjeni narodi

vanje programa iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija. Naglasila je kako je Republika Hrvatska 1995. s Mađarskom potpisala bilateralni sporazum o zaštiti prava nacionalnih manjina, pripadnika mađarske

pokrenu uključivanje prava na nacionalni identitet u najnoviju generaciju univerzalnih ljudskih prava. Kövér je naglasio kako pravo na nacionalni identitet pripada svakom čovjeku i omogućuje mu da slobodno naslijedi materinski jezik, kulturu i osjećaj doma na rodnoj grani svojih predaka i da to slobodno prenese na svoje potomke.

Bilo bi to korisno pravno sredstvo za zaštitu opće ljudske dostojanstvenosti, čime bi se mogao jačati mir, sigurnost i stabilnost. Bio bi to napredak u osiguravanju ljudskih prava diljem svijeta, u jačanju demokracije, a u Europi bi ojačala ne samo nacionalne manjine nego i suradnju europskih nacionalnih država. Time bi ojačala i Europsku uniju, izjavio je.

Rekao je: „Mađari duboko vjeruju da kulturna baština Europe i njezina budućnost počivaju na europskoj stvaralačkoj moći, a najdublji izvor te stvaralačke moći leži u identitetu europskih naroda. Nacionalni identitet Europljana stanje je svijesti čiji sadržaj čine materinski jezik, nacionalna kultura ukorijenjena u kršćanske korijene i osjećaj doma na rodnoj grani.“

Branka Pavić Blažetin
Foto: Dávid Pólya-Pető
(Országgyűlés Hivatala)

Sjednica Skupštine HDS-a u Budimpešti

Prihvaćen je rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2024. godinu od 3 133 996 435 Ft.

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave sazvana je redovita sjednica Skupštine koja je održana 7. prosinca 2024. godine u sjedištu Hrvatske državne samouprave, u Budimpešti u Ulici Lajosa Biróa 24. Usvojen je plan rada HDS-a za 2025. godinu, plan unutarnje kontrole za 2025. godinu, rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2024. godinu od 3 133 996 435 Ft.

Na poziv su se odazvala 24 od ukupno 31 izabranog člana Skupštine, a sjednici su nazočili i voditelji HDS-ovih ustanova, nekih poduzeća i djelatnici Ureda HDS-a.

Predložen je i prihvaćen sljedeći dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, 2. Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2024. godinu, 3. Usvajanje odluke o održavanju kreditnog limita radi osiguranja likvidnosti Hrvatske državne samouprave, 4. Usvajanje Plana rada HDS-a za 2025. godinu, 5. Usvajanje Plana unutarnje kontrole za 2025. godinu, 6. Izmjene i dopune Plana unutarnje kontrole za 2024. godinu, 7. Usvajanje Plana poslovanja Hrvatskog kazališta Pečuh n. d. o. o. za 2025., 8. Izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, 9. Izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo, 10. Izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže, 11. Izmjene Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo, 12. Izmjene Pedagoškog programa Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže, 13. Raspisivanje natječaja za ravnatelja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, 14. Raspisivanje natječaja za ravnatelja Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, 15. Raspisivanje natječaja za direktora Zavičaja d. o. o., 16. Izvješće o poslovanju Croatice n. d. o. o. (referent dr. Franjo Pajrić, zastupnik), 17. Donošenje odluke o sklapanju ugovora revizora Croatice n. d. o. o., 18. Usvajanje odluke o uvjetima davanja socijalne povlastice te o naknadi za topli obrok u odgojno-obrazovnim ustanovama u održavanju

HDS-a, 19. Razno.

U okviru prve točke dnevnog reda predsjednik HDS-a Ivan Gugan (s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj) istaknuo je: „U Zagrebu je održana treća sjednica trećeg saziva Savjeta Vlade RH, najuspješnija dosad. Bilo je puno konkretnih informacija, dalo se naslutiti iz izvješća da će se potpore i za Hrvate u Mađarskoj povećati, a to ćemo i sami vidjeti u natjecajima koje će raspisati središnji državni ured.“ Predsjednik Gugan spomenuo je i pravilo da, ako se ukine jedna hrvatska samouprava, njezinu imovinu preuzima HDS. To su obični stvari poput osobnog računala, a posljednji su put preuzeli božično drveće. Ako se dotična samouprava nakon izvjesnog vremena ponovno pokrene, preuzeta imovina vraća se toj samoupravi.

Zastupnica s liste Hrvati – Horvátok Enikő Kovács postavila je pitanje može li HDS preusmjeriti novčana sredstva za financiranje nastavnika hrvatskog jezika koji bi poučavali odrasle. Na to je predsjednik Gugan odgovorio: „Državno tajništvo za manjine i vjerske zajednice, od kojeg primamo novac, vrši kontrolu potrošenog novca svake tri godine. Prema njihovim preporukama, jedna institucija koja je zadužena za kulturu ne može financirati troškove koji se vežu za javno obrazovanje. Osim toga, ako se organizira tečaj hrvatskog jezika za odrasle, mi financiramo obrazovanje, ali od novca koji dobijemo od Ministarstva unutarnjih poslova. Pri kontroli Državne riznice HDS je dobio opomenu jer smo prije četiri-pet godina novac koji kulturne institucije nisu potrošile uputili u škole za različite stvari. To je zadatak Ministarstva unutarnjih poslova, a ovo je novac dobiven za kulturne ustanove.“

Zastupnik Franjo Pajrić (Hrvati – Horvátok) upitao je bi li se djelatnicima institucija plaće mogle povećati ili se za to mogu koristiti novčani izvori koje kulturne ustanove nisu potrošile. Na to je predsjednik HDS-a odgovorio da su djelatnici institucija dobili povećanje od 15 % te da je povećanje plaća u tijeku. Dr. Pajrić također je rasprav-

Dio nazočnih zastupnika

ljao o radnom jeziku Skupštine i načinu komuniciranja.

Kod četvrte točke dnevnog reda istaknula su se tri prijedloga kojima bi se dopunio plan rada HDS-a: da se obilježi 1100 godina Hrvatskoga Kraljevstva, 200 godina od smrti Matije Petra Katančića te pokretanje časopisa za kulturu, što je i prihvaćeno.

Kod 16. točke dnevnoga reda zastupnica Enikő Kovács raspitivala se o činjenici da je Croatia posudila tri milijuna forinti Savezu Hrvata u Mađarskoj, tj. o ugovoru o posudbi. Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin odgovorila je: „Vi ste tražili od mene kao privatna osoba, na što imate pravo kao i svaki mađarski državljanin, podatke od javnog interesa. Tražili ste ako postoji neki ugovor i da se izjasnim oko tog zajma. Društveni ugovor Croatice ne regulira davanje zajma te ja imam pravo odlučiti sama. **Došao je jedan takav zahtjev, ja sam to odobrila, i sam je pitala što je razlog.** Ugovor je bio po propisima i oni su to vratili za dva tjedna zajedno s kamatama.“ Predsjednik HDS-a dodao je da je važan čimbenik i to da je Savez Hrvata u Mađarskoj suvlasnik Croatice.

Postavilo se pitanje o održavanju Croatice i njezinoj profitabilnosti, što je predsjednik HDS-a Ivan Gugan objasnio ovako: „Croatice je djelovala na pozitivnoj nuli dok je imala knjigoizdavaštvo. **Kako država preuzela tu ulogu, nije bilo drugog izbora nego da to HDS proda.** Nakon toga svima je bilo jasno da Croatia s brojem objavljenih knjiga ne može poslovati pozitivno. Već smo prije s Čabom, ali i s Timeom pokušavali naći rješenje za to jer medijski dio može biti na nuli, ali je knjigoizdavaštvo problem. Očekujem prijedloge od svih vas za rješenje situacije.“

Nakon sjednice održana je javna tribina.

Kršul

Spomendan Ivana Petreša

U Kačmaru je 7. prosinca 2024. obilježen spomendan Ivana Petreša (1876. – 1937.) i proslavljen blagdan bunjevačkih majki i očeva.

Prisjećanje na svećenika, književnika i dugogodišnjeg čavoljskog župnika rodom iz Kačmara započelo je misnim slavljem koje je u župnoj crkvi služio upravitelj dušnočke župe vlč. Sabolč Tomašković, i sam rodom iz Kačmara. U svojoj prigodnoj propovijedi govorio je o životu i djelu svećenika i pisca Ivana Petreša, dugogodišnjeg čavoljskog župnika. Uslijedilo je polaganje vijenaca kod spomenika postavljena 1999. godine u središtu naselja. Vijence su položili polaznici nastave hrvatskoga jezika i čelnici Hrvatske samouprave Kačmara.

Prigodni kulturni program održan je u bistrou „Sarok“. Polaznici nastave hrvatskog jezika u mjesnoj osnovnoj školi okupljenima su čestitali materice i oce prigod-

Vlč. Sabolč Tomašković

nim stihovima i pjesmama. Predsjednica Hrvatske samouprave Kačmara Teza Balažić izvijestila je nazočne o cjelogodišnjem radu hrvatske samouprave i najvažnijim događanjima, među ostalim i skorašnjem posvećenju bunjevačkog spomen-groblja, projekta koji je ostvaren uz novčanu potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Priredba je ostvarena uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

Na kraju je Pjevački zbor Hrvatske samouprave Kačmara izveo nekoliko hrvatskih narodnih pjesama. Svečanosti je nazočila i kačmarska načelnica Anita Piller Lipták.

S. B.

Badnja večer u Kulturnom centru bačkih Hrvata

U organizaciji KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“, Hrvatske samouprave Baje i Kulturnog centra bačkih Hrvata 19. prosinca 2024. u Baji je priređen prigodni kulturni program „Bunjevačko badnje večer“. Program je okupio bačke Hrvate iz Baje i okolnih naselja.

Tamburaški sastav bajske Osnovne umjetničke škole „Danubia“

U programu su sa spletom bunjevačkih plesova, melodija i pjesama nastupili dječja bunjevačka plesna skupina iz Bikića, Tamburaški sastav bajske Osnovne umjetničke škole „Danubia“ te pjevački zbor i plesna skupina KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ u pratnji garskog Tamburaškog sastava „Bačka“.

Priređen je i tradicionalni blagdanski stol te su svi posjetitelji pogošćeni tradicionalnim blagdanskim jelima, papulom te raznim domaćim pecivima i kolačima.

Priredba je ostvarena uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. B.

HRVATSKA VEČER UZ TAMBURE I PLES

Dio nazočnih

Hrvatska samouprava Baškuta 7. prosinca 2024. priredila je večer uz tambure i ples. Bila je to prva priredba hrvatske samouprave utemeljene na posljednjim izborima, čije su članice predsjednica Katalin Jenei, zamjenica predsjednice Aranka Berwinkl i zastupnica Claudia Jenei.

U mjesnoj priredbenoj dvorani okupili su se pripadnici bunjevačkohrvatske zajednice iz Baškuta, ali i okolnih naselja. Nazočne je srdačno na hrvatskom i mađarskom jeziku pozdravila predsjednica samouprave Katalin Jenei. Svečanost su uveličali i baškutski načelnik Zoltán Alszegi te donaćelnica sela. Nastupio je Tamburaški sastav „Danubia“ iz Čikuzde, koji je osim pjesme „Kolo igra, tamburica svira“ izveo još nekoliko omiljenih bunjevačkih pjesama i melodija. Večer je nastavljena druženjem i plesačnicom uz Orkestar „Danubia“. Baškutska priredba ostvarena je uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

S. B.

MARICA 25

Udruga Kulturno-umjetničko društvo „Marica“ 23. studenoga 2024. proslavila je jubilarnim programom 25. obljetnicu svojeg djelovanja. Na jubilarnom programu u prepunom salantskom domu kulture nazočili su brojni gledatelji, a slavljenici su se predstavili svim svojim skupinama uz pratnju Tamburaškog sastava „Misija“. Gosti večeri bili su članovi KUD-a „Šokadija“ iz Strizivojne. Nakon programa slijedila je zajednička večera te zabava s mohačkim Orkestrom „Glasovi“.

Program je ostvaren uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“, Hrvatske samouprave Salante, Mjesne samouprave Salante, Hrvatske samouprave Baranjske županije te tvrtke Szalántai Zrt.

Kako se čulo tijekom slavljeničke večeri, Udruga „Marica“ tijekom četvrt stoljeća postala je ne samo čuvar baštine nego i simbol zajedništva i kulturnog identiteta Hrvata u ovom kraju. Posebno je istaknuta uloga

Obitelj

Okupljene je u ime KUD-a „Marica“ pozdravila članica Predsjedništva KUD-a Brigitta Stivics Sándor u društvu predsjednice KUD-a Judit Szajkó. Posebno je pozdravila generalnog konzula Dragu Horvata, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, predsjednika HDS-a Ivana Gugana i predsjednika Hrvatske samouprave Salante Silvestra Balića. Oni su se obratili nazočnima te slavljenicima predali prigodni poklon. Poklone su uručili i članovi KUD-a „Šokadija“ i predsjednica Hrvatske samouprave Kukinja Rita Klačics.

Udruga „Marica“ utemeljena je 1998. godine, ali Plesna skupina „Marica“, koja je prethodnik udruge, ima dugu povijest u Salanti. Mnogi su vodili i sudjelovali u radu „Marice“ i prije 1998. i nakon 1998. godine. Organizatori, koreografi, svirači, glazbeni voditelji, orkestri, predsjednici, tajnici, poklonici, voditelji i, naravno, plesači – bez kojih ne bi bilo Marice ni nekad ni sad. Svečani program u povodu 25. godine djelovanja udruge pokazao je kako u Marici ima plesača, malo više djevojčica, djevojaka i žena nego dječaka, mladića i muškaraca. Ali se pleše.

na Štivić. I glazbeni voditelji József Kovács i Zoltán Vizvári doprinijeli su i doprinose uspjehu Marice. Udrugu je tijekom proteklih dvadeset i pet godina odlikovala aktivnost, zajednički rad, brojni nastupi i velik broj skupina. Njih šest predstavilo se tijekom jubilarne večeri. Kako su naglasili, sve to ne bi bilo moguće bez podrške zajednice stanovnika

Salante koji su podupirali i podupiru čuvanje plesnih i glazbenih tradicija Hrvata u Salanti i njihovu promociju te predstavljanje. Upravo su oni oslonac i izvor snage. Sloga, zajedništvo i neumoran rad bili su temelj dosadašnjeg djelovanja. Zajedno su gradili, učili i stvarali, a uvijek su među njima bili novi naraštaji, mladi plesači koji su donosili svježinu, ali i želju da očuvaju hrvatski identitet. Svaka nova generacija dokaz je da ljubav prema tradiciji živi u srcima zajednice.

Na jubilarnoj večeri članovi šest plesnih skupina predstavili su plesove i narodne običaje iz Baranje – od prikaza pohoda bušara i običaja pokladnog razdoblja kroz uskrnske običaje podravske Hrvata, običaj kraljica za Duhove te svadbene običaje do običaja došašća i Božića. Prikazana je i posebna koreografija članova koji su, prema riječima organizatora, odrasli s Maricom. Oni su se za ovu prigodu ponovno okupili te plesali uz glazbu Ansambla „Lado“. Naravno, uz slavljenike nastupili su i gosti: članovi KUD-a „Šokadija“ iz Strizivojne. Nakon nastupa slijedila je večer koja se protegla duboko u noć uz večeru i veliku tortu te glazbu Orkestra „Glasovi“.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI ISELJENIČKI ZBORNİK 2024.

Novi svezak Hrvatskog iseljeničkog zbornika za 2024. godinu ima šest tematskih cjelina, koje se sastoje od ukupno 27 samostalnih autorskih priloga. Obimna građa raspoređena je na više od tristo stranica i ilustrirana s gotovo stotinu fotografija te desetak grafikona i pratećih tabličnih prikaza.

UKRATKO O ZBORNIKU

Hrvatski iseljenički zbornik najčitanija je iseljenička serijska publikacija. Aktualni svezak Matičina ljetopisa efektno propituje raspoložive podatke o novim oblicima mobilnosti u Hrvata, zahvaćajući raznolike stilove života našeg čovjeka uključenog u tokove planetarnog umreženoga društva (obuhvaćajući cirkulaciju, ali i privremenost izbivanja naših selilaca izvan RH)... Suvremeni oblici prostorne mobilnosti svojom raznolikošću, fleksibilnošću, brzinom i ustrajnošću nude brojne mogućnosti razvoja u višekulturnome ozračju – kako matične zemlje i europskog susjedstva tako i domicilnih društava našijenaca s udaljenih preookeanskih odredišta od Aljaske do Ognjene zemlje, juga Afrike, Australije i Novoga Zelanda. Hrvatski iseljenički zbornik 2024. sa sažetcima na engleskom i španjolskom jeziku ima šest tematskih cjelina – naslovljenih *Znaci vremena*, *Kroatistički obzori*, *Mostovi*, *Povjesnica*, *Znanost* te *Nove knjige* – koje se sastoje od 27 samostalnih autorskih priloga, uključujući pregled suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva hrvatske dijaspore. Građa je raspoređena na 304 stranice i ilustrirana s 98 fotografija. Simbolično, naslovnici ovogodišnjega Matičina ljetopisa krasi skulptura „Daleki akordi” znamenitoga kipara Ivana Meštrovića, koji je modernu hrvatsku umjetnost upisao na kartu svijeta.

ŠIRI PRIKAZ SVIH 27 SAMOSTALNIH AUTORSKIH TEMA HRVATSKOG ISELJENIČKOG ZBORNİKA 2024.

Novi svezak Hrvatskog iseljeničkog zbornika za 2024. godinu ima šest tematskih cjelina, koje se sastoje od ukupno 27 samostalnih autorskih priloga. Obimna građa je raspoređena na više od tristo stranica i ilustrirana s gotovo stotinu fotografija te desetak grafikona i pratećih tabličnih prikaza. Promocija je održana u povodu Međunarodnoga dana materinskog jezika u srijedu 21. veljače s početkom u 13 sati u Hrvatskoj matici iseljenika (Trg Stjepana Radića 3, Zagreb).

Uvodno poglavlje „Znaci vremena” usredotočeno je na recentne reprezentativne hrvatske kulturne prakse koje nastaju s obje strane granica. Tako „Fragmente suvremenoga hrvatskoga kulturnog zajedništva na globalnoj razini” opisuju kroatisti dr. sc. Milan

Bošnjak i Vedran Iskra, izdvajajući ponajviše one koje je financirao Središnji državni ured za Hrvate izvan domovine. Jezikoslovac Domagoj Vidović analizira prednosti Zakona o hrvatskome jeziku u višejezičnome okružju hrvatske inojezične zajednice. Razvoj mrežne Hrvatske enciklopedije i inih digitalnih sadržaja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža koji su dostupni u otvorenom internetskom pristupu hrvatskoj dijaspori opisuju Irina Starčević Stančić i Cvijeta Kraus. Opus Ivana Meštrovića kao dio kolektivnog identiteta hrvatskog naroda raščlanjuje povjesničarka umjetnosti Irena Kraševac slijedom 140. obljetnice rođenja Ivana Meštrovića i studiozno priređene aktualne izložbe u Zagrebu (Galerija Klovićevi dvori, 22. XI. 2023. – 3. III. 2024.), koja je pružila sjajnu prigodu da se nova generacija stručnjaka ponovno suoči s Meštrovićevom impozantnom umjetničkom ostavštinom u više država s dva kontinenta.

Suvremeni oblici prostorne mobilnosti svojom raznolikošću, fleksibilnošću, opsegom, brzinom i ustrajnošću nude brojne mogućnosti razvoja u višejezičnome ozračju – kako matične zemlje i europskog susjedstva tako i domicilnih društava našijenaca s udaljenih preookeanskih odredišta hrvatske dijaspore od Sjeverne i Južne Amerike, preko juga Afrike do Australije i Novoga Zelanda. Stoga se druga tematska cjelina „Kroatistički obzori” fokusira na „Stanje i perspektive Hrvatske nastave u inozemstvu” u 23 zemlje svijeta, slijedom istraživanja generacije Z autorskog trojca Rone Bušljete Kardum, Renate Burai i Ivane Skender. Priručnik o neformalnim oblicima poučavanja i ovladavanja kulturološkom komponentom hrvatskoga kao inoga jezika, jedinstven novi metodički prinos stručnjaka Hrvatske matice iseljenika, prikazuje Tamara Turza Bogdan s Katedre za hrvatski jezik i književnost, scensku i medijsku kulturu Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Hispanistica Željka Lovrenčić znanlački se osvrće na nadahnutu prozu više pisaca hrvatskih korijena od Kanade do Čilea, preporučujući posebno romane Juana Mihovilovića. Slijedi esej Ozane Ramljak i Katice Jurčević koji dublje propituje književnost posredovane memorije, a na primjeru dvaju romana najčitanijeg čileanskoga pisca bračkih korijena Antonija Skármete „La boda del po-

eta” i „La chica del trombón”, argumentirajući pojedine efektne mogućnosti interpretacije interkulturalnog koncepta. „Citiranje digitalnih izvora u istraživanjima tema povezanih s hrvatskim iseljeništvom” u fokusu je informatologinje s Filozofskoga fakulteta Ivane Hebrang Grgić. „Put prema hrvatskoj digitalnoj knjižnici zagrebačke Nacionalne i sveučilišne knjižnice” znanlački je opisala Sofija Klarin Zadravec, izdvajajući digitalne repozitorije namijenjene našem iseljeništvu i inozemnim stručnjacima zainteresiranim za hrvatsku kulturu, uz vrlo korisnu interaktivnu kartu hrvatskih baštinskih ustanova koje su dio netom ostvarenog Projekta e-Kultura – „Digitalizacija kulturne baštine”.

TRENUTAK ZA PJESMU

Biraju se poslanici

Biraju se poslanici
Ljuto s bori stranka svaka
Jedni žele ljevičara
Drugi s bore za desnjaka.

A ja gledim, pa se jedim
I ja slušam a da šta ću
Tužno motrim u toj borbi
Bunjevačku svoju braću.

Pa se pitam: koja stranka
Može rod moj usrećiti?
Pa ću srcem pa ću dušom
Samo njezin korteš biti!

Biraju se poslanici
Na sve strane kortešuju
A kad oštrije pogledim
Oni svi za korist svoju...

Ante Evetović Mirosljub

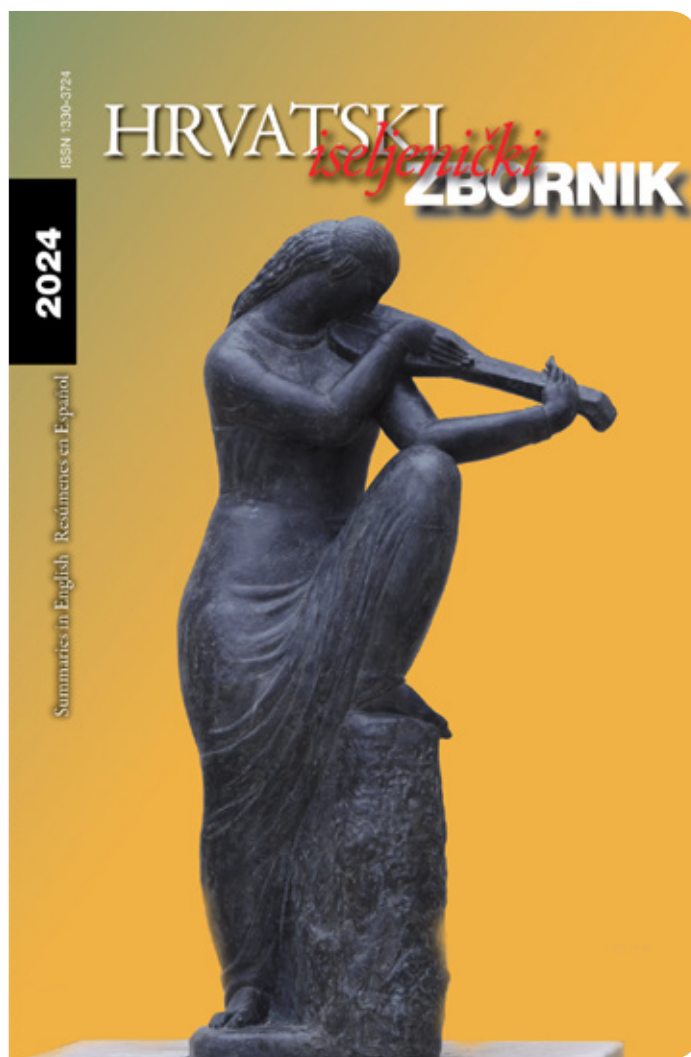

Treća tematska cjelina ovogodišnjeg Matičina ljetopisa pod naslovom „Mostovi“ analizira „Zajedništvo američkih Hrvata nove generacije“ iz autorske vizure etnologa i povjesničara Ivana Tepeša, dok se pisac hrvatskih korijena iz Montevidea Eduardo R. Antonich usredotočuje na ishode „Sedmog susreta Hrvata Južne Amerike“, održana nedavno u Urugvaju. Izazovi zastupljenosti dijaspore u parlamentu Republike Hrvatske u fokusu su istraživača Tade Jurića, dok se Snježana Radoš bavi „Postignućima demografske mjere Biram Hrvatsku!“. Značajke hrvatske zajednice u Sloveniji obradila je Rebeka Mesarić Žabčić iz Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar.

Tematska cjelina „Povjesnica“ donosi na početku izvorni znanstveni rad Ivica Miškulina posvećen slučaju pečalbara Antuna Mikića iz Batrine s australskim iskustvom iz doba hladnoratovske podjele svijeta. Australski Dalmatinac Walter Vori Lalich opisuje fascinantna migrantska iskustva na stazi prema multikulturalnoj Australiji Aboridžina Charlesa Perkinsa u Nogometnom klubu „Croatia Adelaide“. Vodeći kanadski povjesničar hrvatskih korijena Stan Granic rekonstruira gotovo filmsku sudbinu „Dospeljenika u Sjevernu Ameriku – aljaškog rudara Paula Draženovića“, samohranog oca i prvog filantropa ličkih korijena na Aljaski u doba Zlatne groznice. Publicist iz Švicarske Tihomir Nuić obrađuje bogati opus povjesničara, arhivista i pisca s polustoljetnom bavarskom adresom dr. sc. Joze Džambe, izdvajajući posebno njegovu nedavno prevedenu (s njemačkoga na hrvatski jezik) historiografsku monografiju „Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni“.

Refleksije časopisa „Osoba i duh“ hrvatskih emigranata iz Španjolske tema su izvornog znanstvenog rada Tamare Bodor. Danas je taj časopis svjedočanstvo visoke intelektualne produkcije dijela hrvatskih emigranata koji su unatoč teškim egzistencijalnim uvjetima stvarali i dostojno promicali ugled svoga naroda u svijetu. Rad je fokusiran na djelovanje organizacije Croatia Academica Catholica (CAC) i njezina spomenutog časopisa. Organizaciju su osnovali i časopis pokrenuli dominikanac Franjo Hijacint Eterović i laik Luka Brajnović, koji su u Madridu našli utočište nakon Drugog svjetskog rata. Organizacija je imala podružnice u gotovo svim zemljama u kojima su boravili naši egzilanti. Širenjem mreže suradnika časopis postaje interdisciplinarna revija koja iz broja u broj donosi visokokvalitetne članke iz raznih područja. Ključna svrha časopisa bila je predstaviti Hrvatsku, njezinu povijest i kulturu strancima.

U petoj tematskoj cjelini, „Znanost“, Matičin ljetopis redovito donosi seriju članka nagrađivane znanstvene novinarka Tanje Rudež o karijerama hrvatskih znanstvenika u inozemnim centrima izvrsnosti. U ovome svesku opisan je „Američki san dalmatinske kardiologinje Ane Barac iz Washingtona“ te „Josip Glaurdić, vizionar s Instituta za političke znanosti Sveučilišta u Luksemburgu“. Šesta tematska cjelina izdvaja recentna divot-izdanja posvećena kulturnom stvaralaštvu Hrvata izvan Republike Hrvatske, među kojima su ove godine „Leksikografski prinosi podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca“ iz pera Maria Bare uz „Rasvijetljenu izbjegličku dramu egzilanta s višedesetljetnom argentinskom adresom Stjepana Horvata“ iz pera prikazivačice s Hrvatskog instituta za povijest dr. sc. Martine Grahek Ravančić i vrijedan prolog Borisa Becka o knjizi „Hrvatska u trideset priča“ autorskoga dvojca Zvonimira Frke Petešića i Bože Skoke.

Nakladnik je Hrvatskog iseljeničkog zbornika Hrvatska matica iseljenika. Urednica je ove čitane serijske publikacije od 1999. zagrebačka publicistkinja i kulturna djelatnica Vesna Kukavica.

Snježana Radoš

PREDAJA MATURALNIH VRPCI U HOŠIG-U

U svečanoj atmosferi u školskoj auli HOŠIG-a 6. prosinca 2024. održana je predaja maturalnih vrpce.

Svečani su program osmislili i predstavili učenici 11. razreda, a razrednica Marija Petrič predala je maturalne vrpce svojim učenicima, odnosno vrpce je dobilo jedanaestero učenika: Lara Coklin, Míra Dörhmann, Tomislav Đurić, Miksa Marczinka, Milán Balázs Miskolczi, Gergő Porosz, Eszter Szalóky Nagy, Mózes Szántó, Laura Petra Szűcs, Niké Dóra Tóth i Zsóka Zomborcsevics.

ssija, a izveo ju je Vilmos Szabó. Nakon toga je Zoé Horváth Szabó na glasoviru izvela skladbu „Anadantino” Arama Hačaturjana. Prisutni su mogli poslušati i pjesmu A. B. Šimića „Opomena” u izvedbi Eszter Linter.

„Imam posebne učenike. Pokušavaju svoje granice gurati dokle mogu, ali ono što žele – to će i ostvariti. Ja to tako vidim.” Opisala je tako svoj razred Marija Petrič, a njezine riječi potvrdile su izvedbe učenika talentiranih na mnogim poljima kao i njihov originalan govor koji je uslijedio.

„Sanjaj što želiš sanjati, nemoj slušati što drugi sanjaju. Idi gdje želiš ići, nemoj da ti drugi govore koji je pravi put. Radi što ti hoćeš raditi, nemoj da ti drugi govore što da radiš. Nemoj biti previše strog prema sebi, prihvati ono što jesi i jednostavno služi svrsi. Budi što želiš biti jer samo je jedan život i samo jedna prilika da učiniš sve što želiš učiniti”, citirala je Paula Coelha u svojem govoru 12. razreda Míra Dörhmann na hrvatskom jeziku. Govor je na mađarskom čitao Gergő Porosz.

Koliko talentiranih učenika ima HOŠIG, dokazala je i izvedba učenice 10. d razreda Dore Goher, čiji je nevjerojatan glas odzvanjao aulom dok je pjevala „Odličnu stvar” Antonele Doko.

Prije govora ravnateljice HOŠIG-a Ane Gojtan Lara Coklin izrecitirala je pjesmu iz ciklusa „Sunce, oblaci, sjene, sjetete” Stipana Blažetina.

„Najljepši trenutak je kad čovjek stoji pred vratima ispred velikog iskušenja koje se zove matura i ispred jednog velikog puta čije postaje obilježava obitelj i karijera. S druge strane vrata čeka vas od svega dosadašnjeg veća odgovornost: odgovornost za sebe, obitelj, društvo i za hrvatsku manjinsku zajednicu. Ali zastanimo sada na trenutak u sredini vrata. I veselimo se trenutku. Sada se veselimo, zabavimo, pjevajmo i plešimo”, poručila je ravnateljica Ana Gojtan.

Uslijedila je tradicionalna predaja maturalnih vrpce, a potom su maturanti otpjevali pjesmu benda Bagossy Brothers „Olyan ő” uz pratnju Mózesza Szántóa i Gergőa Porosza na gitari.

Gledajući videoprojeksiju načinjenu od fotografija razreda nastalih kroz godine, učenici su se kroz smijeh prisjetili svojih dogodovština u HOŠIG-u.

Vrhunac svečanosti bio je ples maturanata u koreografiji Andree Bálint koji nikoga od brojne publike nije ostavio ravnodušnim. Nakon toga djevojke i mladići zaplesali su sa svojim roditeljima.

Svečanosti su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić te opunomoćena ministrica Maja Rosenzweig Bajić.

Kršul • Foto: Éva Kertész

Tambure i prijatelji

U mjesnom Domu kulture u Hrvatskom Židanu 23. studenog 2024. bilo je veselo. Okupili su se Židanci i njihovi prijatelji oko tambure i pjesme na još jednoj Hrvatskoj večeri.

U programu su nastupila djeca iz židanske čuvarnice, tamburaši iz Bizonje, tamburaši iz Petrova Sela i, naravno, tamburaši iz Hrvatskog Židana. Slijedio je bal uz nardanski Orkestar „Šetnja“. Okupljanja u organizaciji Hrvatske samouprave Hrvatskog Židana i Mjesne samouprave Hrvatskog Židana uvijek imaju kao cilj očuvanje tradicije, jezika i kulturne baštine gradišćanskih Hrvata i njegovanje prijateljskih odnosa s drugim društvima i prijatelj-

ma Kluba starih, koji se tijekom godine brinu da na zajedničkom stolu, kad je potrebno, uvijek bude i kuhanoga i pečenoga. Posebno je zahvalila i Pjevačkom zboru „Peruška Marija“, koji tijekom crkvene godine svakoga svetka i na svim misama svojim jačkama razveseljava publiku i brine se za duševnu hranu.

Godine 2024. Židanci su obilježili 40 godina tamburaške glazbe u svojem selu. Učenne tambure pokrenuo je tad Lujo Brigović i od tada uvijek ima onih koji tamburaju i pre-

skim naseljima, posebice s onima u Republici Hrvatskoj. Tako je bilo i ove večeri. Među brojnim okupljenima predsjednica Hrvatske samouprave Hrvatskog Židana Mirjana Steiner posebno je pozdravila veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladena Andrića, židanskog farnika Štefana Dumovića, potpredsjednicu Hrvatske samouprave Željezne županije Židanku Jadranku Tóth i druge.

Iz Republike Hrvatske, iz Varaždinske županije, došli su prijatelji iz Općine Sračin-

nec, Božidar Novoselac i zamjenik načelnika Krunoslav Lukačić. „Sračinec i Hrvatski Židan prijateljska su naselja već 12 godina, kad su sudjelovali u projektu EU-a za građane“, reći će načelnik Židana Stipan Krizmanić. Taj projekt bio je ključan za povezivanje i zajednički rad u očuvanju bogate hrvatske tradicije i kulturne baštine.

U bogatom su kulturnom programu židanske skupine, a ima ih puno, pokazale djelić svojeg rada u koji ulažu puno truda i energije. I tamburaši i plesači, kako „članovi Židanskih zvjezdica“ tako i članovi HKD „Čakavci“. Mirjana Steiner svima je srdačno zahvalila na pomoći u organiziranju brojnih priredbi hrvatskoga sadržaja u selu, a posebno članovi-

nose znanja na nove generacije. Tako je ova Hrvatska večer bila u znaku tambure.

Ali najprije su nastupila dica iz čuvarnice koja su, kao i uvijek, osvojila srca publike. Potom je nastupila najmlađa skupina tamburaške sekcije „Židanskih zvjezdica“. Nakon njih slijedili su mladi tamburaši iz petroviske škole, a poslije njih Židanski tamburaški orkestar. Njegovi stariji članovi bili su prvi tamburaši u Židanu i nakon više desetljeća sve do danas gaje ljubav prema tamburaškoj tradiciji. Oni su dio mjesnog hrvatskog kulturnog života, svim židanskim kulturnim skupinama osiguravaju glazbenu pratnju – pjevačkom zboru, plesnoj i dječjoj skupini, amaterskom kazalištu...

Ove večeri u goste su pozvani i Bizonjski tamburaši. Nakon njih nastupila je starija skupina tamburaša Židanskih zvjezdica.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

III. međunarodni festival meda, rakije i alkoholnih pića u Selurincu

U Domu sportova u Selurincu 16. studenoga 2024. održan je III. međunarodni festival meda, rakije i alkoholnih pića uz dodjelu nagrada i svečani program.

Festival je okupio proizvođače iz cijele Mađarske, a nazočili su mu i proizvođači iz Hrvatske te iz još sedam zemalja (Njemačke, Poljske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Rumunjske, Slovačke i Slovenije) kako bi predstavili vrhunske proizvode domaće proizvodnje. Konce događanja u svojim je rukama držao predsjednik Kuratorija Zaklade „Brantner-Koncz” Marko Győrvári. Zaklada već treću godinu organizira ovaj festival, iz godine u godinu sa sve većim brojem sudionika. Proizvođači iz Republike Hrvatske osvojili su zlatne i srebrne medalje za svoje uzorke rakija. Natjecatelji su na festival prijavili 270 uzoraka rakije i 70 uzoraka meda. Svečanoj večeri među ostalima nazočili su i državni tajnik Ministarstva poljoprivrede Zsolt Feldman i potpredsjednik Mađarskog parlamenta István Jakab.

Zaključeno je kako Mađarska može biti ponosna na svoju rakiju i svoj med, koji su među najboljima u svijetu i koji su sastavni dio mađarske gastronomske kulture i ponude. Takva stručna natjecanja potiču proizvođače na sve bolju kvalitetu proizvoda. Uz to cilj događanja bio je skrenuti pozornost na

povezanost rada destilera rakije i pčelara jer, ako nema pčela, nema oprašivanja plodova, a bez plodova teško da se može proizvesti prava rakija.

Nagradu za med godine u Baranjskoj županiji osvojio je Dezső Nagy, koji je apsolutni pobjednik u svim kategorijama 2024. godine. Među brojnim mađarskim rakijama zlatnu nagradu dobili su ovi proizvođači: László Wirth, Imre Kéki, Gábor Kerti, Barna Imreh, Tamás Ujházi i Zsolt Lengyel. Za svoje rakije zlatnu su nagradu dobili i ovi proizvođači iz Hrvatske: Mato Štimac, Nikola Štampar i Krešo Volenik.

Zaštitnik pčelara

Sv. Ambrozije čuveni je svetac s kojim se povezuje legenda kako se kao maleno dijete teško razbolio. Dok je tako bespo-

moćno ležao u kolijevci, na njegovo se lice spustio roj pčela koji mu je poput melema ostavio malo meda oko usana, pritom ga ne ozlijedivši.

Ambrozijanci su redovnici Pčelarskog reda sv. Ambrozija iz Češke, Slovačke, Mađarske, Slovenije, Rumunjske i Hrvatske koji svake prve nedjelje u prosincu, odjeveni u posebno šivane odore, naprave procesiju do crkve u kojoj se potom održi misa.

Branka Pavić Blažetin

Generalni konzul Drago Horvat sa sudionicima iz RH

DRUŽENJE U IZVARU

Djelatna je Hrvatska samouprava Izvara. Podupire nastavu u izvarskoj osnovnoj školi koju pohađaju djeca od 1. do 4. razreda. Oni uče i hrvatski jezik u obliku kružoka. Posebice se uče brojalice i običaji povezani s blagdanima i tradicijom podravske Hrvata. Takvih je ponajviše upravo u prosincu, od Svetog Nikole i Svete Lucije do betlemarenja.

Učenci i učitelji izvarske škole

Priredba povezana sa Svetom Lucijom jedan je od najistaknutijih godišnjih javnih programa u organizaciji Hrvatske samouprave Izvara, reče nam predsjednica samouprave Klara Kovač. U prosincu 2024. ona je organizirana uz program pod naslovom „Podravske veze u Europskoj uniji” uz godišnju javnu tribinu Hrvatske samouprave Izvara.

Brojni Izvarci, simpatizeri i prijatelji iz Virja, Ždale, Barče, Bojeva, Rasinje i iz cijele Podravine napunili su izvarski dom kulture. Okupilo se oko 130 gostiju. Predsjednica Hrvatske samouprave Izvara Klara Kovač pozdravila je nazočne, a potom ih je uz prezentaciju upoznala s aktivnostima Hrvatske samouprave Izvara u 2024. godini.

Slijedio je nastup pjevačkog zbora iz Izvara, KUD-a iz Ždale, KUD-a „Podravina” i KUD-a „Drava” te malih tamburaša iz Izvara i Tamburaškog sastava „Misija”. Nije izostala ni tradicionalna večera uz kobasice, čurke i zelje, a spretne ruke izvarskih žena pobrinule su se da na stolovima budu ukusni kolači i druge slastice. Svim obiteljima u Izvaru darovana je pšenica za božićno svjetlo kao i mali kalendar.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

KUTAK HRVATSKOG JEZIKA ZA VRTIĆARE

Nacrta: Lilla Beneškov

U zajedničkoj organizaciji Hrvatske samouprave Šikloša i Osnovne škole „Dorottya Kanizsai” otvoren je kutak za hrvatski jezik, ponajprije za predškolce od 6 do 7 godina (niža doba granica 5 godina). Tijekom sesija djeca kroz razigrane izreke, glazbene, plesne i likovne aktivnosti upoznaju hrvatski jezik i kulturu. Radionice održavaju nastavnice Leila Lowescher, Jadranka Mojzes-Szalai i Ágnes Tolnai. Serija je radionica besplatna, a održavaju se svakog drugog utorka od 16:15 do 17:00 u Osnovnoj školi „Dorottya Kanizsai” u Šiklošu (Ulica Hajdú 13). Kontakt je moguć na telefonski broj škole: 30/829-7506.

Najmlađi koljnofski tamburaš

SAMBOTEL – Kako su polaznici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije „Mate Meršić Miloradić” dobro očistili svoje čizmice i poslali niz crteža i pisama svetom Nikoli sa svojim malim željama, dokazuju i ove fotografije. Sveti Nikola sa svojim pomoćnicima i nekoliko krampusa došao je u vrtić i školu. Krampusi nisu imali previše posla, pa su morali pomagati svetom Nikoli nositi vreće. Vreće su bile toliko teške i pune iznenađenja da je svetom Nikoli pomogla i Edit uči dijeliti poklone. Sveti Nikola bio je očaran programom kojim su ga počastili i dočekali učenici u svojim učionicama. Cijelo prijepodne bilo je u znaku iščekivanja, veselja i igre, naravno, uz kušanje i slađenje slatkim darovima.

Međunarodni znanstveni skup „Posljedice nestanka Bosanskog Kraljevstva“

HKD „Napredak“ – Institut za kulturu i tradiciju Hrvata u BiH organizirao je Međunarodni znanstveni skup „Posljedice nestanka Bosanskog Kraljevstva“. Skup je održan 24. i 25. listopada 2024. u povodu 600. obljetnice rođenja bosanske kraljice Katarine Kosače Kotromanić. Bila je ona velikaškog roda, udajom je postala kraljica, poslije udovica, a kao izbjeglica ostala je bez domovine i djece, koju nije vidjela do kraja života. Niti bi ona bila poznata osoba niti bi njezin život imao takav tijek da nije bila suvremenica nestanka Bosanskog Kraljevstva.

Skup je održan na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru, koji je jedan od suorganizatora skupa uz Institut za istraživanje migracija iz Zagreba i Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu. Pokrovitelj tog važnog međunarodnog znanstvenog skupa bio je HAZU BiH. Na dvodnevnom skupu svoje radove o posljedicama nestanka Bosanskog Kraljevstva predstavilo je 29 znanstvenika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Mađarske i Njemačke. Među izla-

„O Bosni i Hercegovini u enciklopedijskom izdanju Austro-Ugarska Monarhija u riječi i slici“ naslov je izlaganja dr. sc. Stjepana Blažetina

gačima bio je i povjesničar književnosti te ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin. Tema njegova izlaganja bila je „O Bosni i Hercegovini u enciklopedijskom izdanju Austro-Ugarska Monarhija u riječi i slici“.

Kako je izjavio dr. sc. Stjepan Blažetin, „krajem XIX. stoljeća princ Rudolf Habsburg pokreće vjerojatno najveći nakladnički projekt Austro-Ugarske Monarhije, čiji je temeljni cilj bio dati reprezentativan prikaz sveukupne prirodoslovne, povijesne i kulturološke slike carstva. Enciklopedijsko je izdanje objavljeno u dvjema inačicama, na njemačkom i mađarskom jeziku. Mađarska se inačica sastoji od 21 toma (12 898 stranica), a izlazila je od 1886. do 1901. godine. Glavni urednik mađarskoga izdanja bio je jedan od najpoznatijih mađarskih romanopisaca: Mór Jókai. Tomovi su podijeljeni prema upravnim (teritorijalnim) jedinicama Monarhije te je devetnaesti tom posvećen Bosni i Hercegovini (1901.). Na 512 stranica opisuju se geografski položaj, stanovništvo, klima, prometna infrastruktura, životinjski i biljni svijet, povijest, jezik, književnost, glazba, arhitektura, ekonomija Bosne i Hercegovine. Tekstove prati više od 170 ilustracija (grafika). Rad je posebnu pozornost posvetio poglavljima o jeziku i književnosti te detektirao na koji se način pristupa hrvatskom jeziku i hrvatskoj književnosti u tom popularno-znanstvenom djelu pomalo propagandističkoga karaktera.“

Povjesničar i akademik dr. sc. Mladen Ančić ocijenio je kako je srednjovjekovna država Bosna u narodu dugo ostala živo sjećanje

unatoč padu pod Osmanlije. Srednjovjekovna Bosna bila je u vlasništvu dinastije Kotromanića, a pala je pod otomansku vlast 1463. godine. Nakon Berlinskog kongresa 1878. Bosna i Hercegovina potpala je pod Austro-Ugarsku Monarhiju.

Tijekom znanstvenoga skupa istaknuta je važnost uloge posljednje bosanske kraljice Katarine, koja je umrla 1478. u Rimu. Skup je bio prilika za povijesnu analizu te sagledavanje dubokih i dalekosežnih promjena koje su oblikovale sadašnju Bosnu i Hercegovinu i cijelu regiju. Pad Bosanskog Kraljevstva bio je kraj jedne epohe. Kraljica Katarina, posljednja bosanska kraljica, simbolizira pak tragični prijelaz između kršćanske srednjovjekovne Bosne i nove stvarnosti osmanske vlasti. Na skupu su predstavljani i dostupni zapisi iz dubrovačkog i kotorskog arhiva te zapisi iz turskih arhiva o srednjovjekovnoj Bosni i njezinu padu pod osmansku vlast.

„Multietničnost, multikonfesionalnost i pitanje identiteta, koje danas dominiraju društvenim i političkim diskursom u BiH, imaju svoje korijene upravo u tom povijesnom trenutku. Dolazak Osmanlija, uspostava islamske vjere uz već prisutne kršćanske zajednice i stoljeća suživota i sukoba stvorili su jedinstvenu, ali i osjetljivu ravnotežu među različitim skupinama“, rekao je predsjednik HKD-a „Napredak“ dr. sc. Nikola Čiča.

„Danas, više od pet stoljeća nakon tih događaja, pozvani smo izvući pouke iz prošlosti kako bismo gradili bolju budućnost za sve narode na ovim prostorima. Naš zadatak danas nije samo proučiti prošlost, nego i razumjeti kako ona oblikuje naše današnje društvene i političke izazove. Želim da svi razmislimo o tome kako povijest Bosne i Hercegovine, a posebno pad srednjovjekovne Bosne, utječe na naše današnje društvo te kako možemo graditi bolju i stabilniju budućnost u svjetlu tih povijesnih spoznaja“, istaknuo je predsjednik Čiča te poručio: „Kraljica Katarina ostaje simbol dostojanstva, hrabrosti i nepokolebljive vjere u bolju budućnost, a njezin nas legat i danas nadahnjuje. U duhu tog promišljanja, neka nam prošlost bude svjetlo u razumijevanju budućnosti.“

U ime Organizacijskog odbora nakon završetka Međunarodnog znanstvenog skupa dopredsjednik HKD-a „Napredak“ Miroslav Landeka zahvalio je svim sudionicima, uzvanicima i gostima na dolasku i sudjelovanju. Ocijenio je kako je to bilo veliko događanje za HKD „Napredak“ i Mostar te cijelu znanstvenu zajednicu u BiH.

Branka Pavić Blažetin

Sveta Kata u Katolju – tradicija, vjera i kultura

U Katolju, malom mjestu u srcu Baranjske županije koje je okruženo brdašcima i bogatom tradicijom šokačkih Hrvata, slavi se blagdan svete Kate, zaštitnice sela. Tako je bilo i 23. studenoga 2024. kad su se u organizaciji Hrvatske samouprave Katolja odvijali brojni programi.

Svetu misu na hrvatskom jeziku u stoljetnoj katoljskoj crkvi služio je mohački župnik Ladislav Bačmai, a pjevao Mješoviti pjevački zbor Hrvata iz grada Harkanja. Mještani Katolja i danas se okupljaju u svojoj crkvi, koja je svjedok stoljeća vjere i zajedništva. Blagdan svete Kate važan je dan za Hrvate u Katolju. Crkva svojim kamenom, zidovima i skromnim interijerom odražava povijest vjere i pobožnosti, a zvuk zvona koji odjekuje kroz Katolj čini ovaj dan posebnim. Misa je ispunjena molitvama, pjesmama i obredima, a svećenik na kraju homilije podsjeća vjernike na život svete Kate, njezinu hrabrost i pobožnost.

Ime Kata veoma je popularno u Hrvatskoj, jedno je od onih imena koja se upotrebljavaju već generacijama. Povezuje se s imenom Katarina, koje potječe od grčkog „katharos“, što znači ‘čista’ ili ‘neokaljana’. Sveta Kata, odnosno sveta Katarina Aleksandrijska, bila je ranokršćanska mučenica i učenica koja je poznata po svojoj mudrosti i hrabrosti u širenju kršćanske vjere te je postala zaštitnica učenika i filozofa. Njezino je ime omiljeno u mnogim zemljama, gdje je tradicija slavljenja svete Kate duboko ukorijenjena.

U hrvatskoj narodnoj predaji postoji izreka „Sveta Kata, snijeg na vrata“, koja se upotrebljava kao podsjetnik na dolazak zime i blizinu Božića jer se blagdan svete Kate slavi 25. studenoga. Ta izreka upućuje na tradicionalno vjerovanje kako će od Svete Kate zima postati ozbiljnija, a snijeg padati do Božića.

Ime Kata ima snažnu simboliku u hrvatskoj kulturi. U mnogim obiteljima ime Katarina (i njegove inačice kao što su Kata, Katica, Kaja) nosi poseban emotivni značaj jer se vjeruje da osobe koje nose to ime imaju čiste, poštene i snažne karakteristike. Ime Kata s ponosom se prenosi generacijama noseći sa sobom bogatu povijest, vjerski značaj i snažnu simboliku.

Nakon svete mise u mjesnom domu kulture, koji je za ovu priliku bio ukrašen u duhu tradicije i običaja, nastavilo se druženje uz prigodnu izložbu i kulturni program. Izložba koja je ove godine priređena u čast svete Kate predstavila je vrijednu baštinu tradicijskih „kapica“ koje su nekad bile neizostavan dio svakodnevnog života žena. Kapica nosi simboliku i povijest, povezuje generacije, a svaki komad izložbe priča svoju jedinstvenu priču. Ova izložba prikazuje bogatstvo običaja koji su stoljećima živjeli u Katolju. Izložbu je priredio Mirko Ivanković iz svoje zbirke uz pomoć katoljskih obitelji koje su mu za ovu priliku posudile svoje kapice.

U bogatom kulturnom programu okupljeni su mogli uživati u nastupu mjesnog Mješovitog pjevačkog zbora „Karašica“, Hrvatske plesne skupine iz Birjana, Udvarskog muškog pjevačkog zbora „Hrastina“ i Mješovitog pjevačkog zbora iz grada Harkanja. Kroz glazbu, ples i riječ oživljene su hrvatske tradicije. Slijedilo je druženje i večernji bal uz mohački Orkestar „Planina“. Okupljene su biranim riječima pozdravili predsjednica Hrvatske samouprave Katolja Ružica Kovačević Ivanković i dopredsjednik Vince Živković.

Ova manifestacija koja povezuje vjeru, povijest i kulturu dokaz je da u malim mjestima poput Katolja još uvijek žive snažne tradicije, a blagdan svete Kate simbolizira ne samo vjersku pobožnost nego i zajedništvo, čuvanje narodnih običaja i očuvanje hrvatskog identiteta.

KAPICE (OGLAVLJA)

Oglavlja su najkarakterističniji znakovi etničke pripadnosti. **Kapice** su žene nosile samo poslije vjenčanja, odnosno udaje. Ukrašavanju glave žene su posvećivale veliku pažnju. Svoj naziv „kapica“ dobila je po obliku. Kapice su se izrađivale od raznih materijala: svile, baršuna, kašmira i platna. Ispod kapice stavljala se jedna „potkapica“ od bijele tkanine da se ogavlje može učvrstiti, da na glavi stoji čvrsto i lijepo i da se ne zaprlja nova kapica. Oblikom slični na dječju šubaru: uz potkovastu površinu prišile bi okrugli pokrivač glave koji je svezan na potiljku. Od onih koji su šivane od šarenog materijala najvrednije su one koje su izvezene srmom, zlatom i nitima u boji. Uzorci su stilizirano cvijeće i lišće, većinom se nalaze naprijed na kapici. A straga bi stavile mašnu i đurđice. Na kapicu bi nove snaše stavile đurđicu i cvijeće, što su poslije, npr. poslije poroda, skinule. Kako bi starile, nosile bi sve jednostavnije (neokičene) kapice, na koje bi poslije stavile i šamilju. Za vrijeme žaljenja i u starosti nosile bi samo crnu kapicu.

KOSA ŠOKAČKIH ŽENA: kosa se češljala i naprijed i natrag. Počešljanu kosu prema naprijed razdijelile bi na dva dijela, vezale pertlom i na čelu pravile „špic“ i „šiške“ u obliku polukruga. Krajeve bi malo usukale u kukmu koju bi uplele. Šokačke žene izvorno su nosile „**konđu**“ (za koju je trebalo puno više vremena jer su kiku pravili na drugi način), što su poslije 1930-ih i 1940-ih godina skinule i preuzele kapicu. Nju su nosile sve dok su bile obučene u nošnju.

Mirko Ivanković

Branka Pavić Blažetin

Rackohrvatsko okupljanje u Erčinu

Ispred zastave rackih Hrvata iz Erčina

Hrvatska samouprava Erčina upriličila je 21. prosinca 2024. godine svoju tradicionalnu božićnu i starogodišnju oproštajnu manifestaciju. Poslijepodnevni program otvorio je predsjednik Hrvatske samouprave Erčina Gábor Hetyei, a program je vodio Márkó Szili, koji je prvo zamolio Antala Bilicsa, najstarijeg člana, da zapali svijeću postavljenu na svećani stol. Župnik Csaba Szelezky blagoslovio je svetišta, usjeve i simbole. Čitanje evanđelja zaključeno je zajedničkom molitvom. Uslije-

dio je program prisjećanja na voljene premisljene, a Zbor „Jorgovani” izveo je adventske i božićne molitve (Úrangyala) i pjesme. Na adventske i božićne narodne običaje u Erčinu prisutne je podsjetila Tímea Szili, dok je dr. József Szilágyi održao kratku prezentaciju o tradiciji u Tukulji. Hrvatske narodne i sakralne pjesme izvodile su Veronika Heckman i njezina sestra Tereza. Uz pratnju harmonikaša Lászlóa Tornyossyja Zbor „Komšije” otpjevao je božićne pjesme iz Tukulje. Program

Program je otvorio predsjednik Hrvatske samouprave Erčina Gábor Hetyei

su s velikim uspjehom zaključili Plesna skupina „Jabuke” i zbor pod vodstvom Marka Szilija izvedbom hrvatskih plesova. Hrvatska samouprava svim je prisutnima poslužila uobičajeni bogati gulaš od graha poželjevši svima sretno blagdane i sretnu novu godinu.

Tímea Sziliné (Prijevod: Kršul)
Foto: Ildikó Gólics

Zahvalu je primio i voditelj Tamburaškog sastava „Misija” Zoltán Vizvári

OBLJETNICA S PRIJATELJIMA IZ MAĐARSKE

U povodu 75. obljetnice osnutka Kulturno-umjetničkog društva „Družina” iz Paga 30. studenoga 2024. godine održana je svečana sjednica u Kneževu dvoru. Ta obljetnica predstavlja važan trenutak za društvo koje već desetljećima promiče i čuva kulturnu baštinu i tradiciju otoka Paga. Program su otvorili mladi iz folklorne skupine „Družina”, a nastupili tamburaši Tamburaškog sastava „Misija” iz Pečuha koji su došli na svečanu sjednicu posredstvom Hrvatske samouprave Mišljena i njezina predsjednika Arnolda Barića. Gradovi Mišljen i Pag gradovi su prijatelji, a KUD „Družina” već je u više navrata gostovao u Mišljenu, Pečuhu, Semelju... Predstavilo se i Kulturno-umjetničko društvo „Zadarski tanac” iz Zadra, a sve su zaokružili stariji folkloristi KUD-a „Družina”.

Predsjednik KUD-a „Družina” Franči Bukša podijelio je zahvalnice svima koji su utkali dio sebe u rad KUD-a „Družina”, koja s ponosom već sedam i pol desetljeća pronosi ime Paga diljem Hrvatske i inozemstva. Događanju je nazočio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.